

5 telefonnummer

999

Motsvarigheten till 112 i Sverige. Går till polis, ambulans och brandkår.

Ambassad

Sveriges ambassad finns i London.
Tel. +4420 79 17 64 00.
► **ambassaden.london@**

foreign.ministry.se

Ringa hem

Landsnumret till Sverige är 0046. Ta bort inledande nollan i riktnumret.

Ringa hit

Skottland har landsnummer 44. Slå 0044 (+44 från

mobil) + telefonnummer för att ringa hit.

Hjälp med bilen

Automobile Association och Royal Automobile Club kan kontaktas vid motorfel längs vägen.
+44-800 88 77 66 (AA)
+44-800 82 82 82 (RAC)

5 www-sajter

www.visitscotland.com

Skotska turistrådets officiella sajt. Delvis även på svenska. Vare sig du vill spela golf eller gifta dig har turistrådet information. Tips om övernattningsplatser på både slott och ovanliga ställen som båtar och kyrkor. Innehåller även erbjudanden om konsertbiljetter och sistaminutenpris på resor.

www.seeglasgow.com

Staden Glasgows officiella turistsajt. Mångspråkig, även på isländska och gaeliska, dock ej svenska.

www.edinburgh.org

Skotska huvudstadens egen turistsajt. Sök logi, leta mattips, evenemang osv..

www.visit-islay.com

Logi, busstidtabeller, guide, restips och länkar om whiskyön väster om Glasgow

www.scotlandonline.com/webcams

Se direktbilder via webbkameror från Edinburgh, St Andrews golfbana och Loch Ness - även under vattnet...

Fler guider på nätet

• Norra Skottland (högländerna, Inverness, Aberdeen, Speyside) • London • Paris • Rom • Barcelona • Madrid • Lissabon • Berlin • Amsterdam • Bryssel • Wien • Prag • Budapest • Amsterdam • Bryssel • Moskva • St Petersburg • Helsingfors • Köpenhamn • Dublin • Hamburg • Florens • Venedig • Gran Canaria • Teneriffa • Lanzarote • La Gomera • Mallorca • Costa del Sol • Costa Blanca • Korsika • Kroatien • Grekland • Rhodos • Kos • Marmaris • Alanya • Istanbul • Cypern • Hurghada • Kairo • Tunisien • Agadir • Sydafrika • Natal • Rio de Janeiro • Buenos Aires • Barbados

• Nya guider varje månad: **www.aftonbladet.se/resa**

PLUS
AFTONBLADET
Pris från 10 kr. .se

Vik här

Skriv ut – och res!

resa

PUBLICERAD I APRIL 2004

AFTONBLADET.se

Centrala

SKOTTLAND

Glasgow • Edinburgh • Islay

Foto: SCOTTISH-VIEWPOINT

✓ Edinburgh

✓ Boende

✓ Ta sig runt

✓ Glasgow

✓ Mat & dryck

✓ Nöjen

✓ Whisky

✓ Shopping

✓ Praktiska tips

Kiltar, whisky och golf. Romantik, dimhöjda berg och natur. Säckpipor, rockband och festivaler.

Skottland är mötet, upplevelsernas och njutningens land.

Från längst i söder till högst upp i norr sträcker sig det skotska fastlandet cirka 440 kilometer. Kustlinjen är mer än 10 000 kilometer lång och här finns 787 öar. De flesta utanför nord- och västkusten.

Skottlands yta är måhända inte stor för oss svenskar men i varje krön döljer sig en upplevelse. Samtidigt finns de stora städerna med sitt utbud, öarna med natur- och djurliv och whiskylederna i norr och på ön Islay.

Edinburgh är den historiska huvudstaden och Glasgow den största staden. Edinburgh har sina historiska landmärken och här ligger det

skotska parlamentet. Glasgow är utelivets stad med ett myllrande klubb- och pubar.

På ön Islay, väster om Glasgow, finns välkända whiskymärken som Bowmore, Lagavulin och Laphroaig. Rökiga dofter och med historia tillbaka till 1700-talet. Med havet brusande och den karga naturen är de mjuka sandstränderna ett mål på sommaren.

Vill du uppleva Skottland i din egen takt, använd bil eller åk tåg. Vägarna är bra och avstånden korta. Vänlighet med en viss kärvhet hos skottarna gör det lätt att ta sig runt. Gästfriheten är stor och Skottland bjuder på upplevelser i stort och smått. Fåilte gu Alba! Välkommen till Skottland!

Katarina Arvidson
Walter Repo
resa@aftonbladet.se

5 skäl att åka hit

Kultur

Edinburgh är den skotska huvudstaden och har anor tillbaka till bronsåldern. Runtom i staden finns museum, slott och gallerier. Bruna vägmärken som indikerar historisk plats.

Shopping

Glasgow är shopparnas paradis. Buchanan galleri är början på Sauchiehall Street. Här finns ett bra urval av affärer. Kläder, skor, boklådor och inte minst Marks & Spencer är väl värt ett besök för den hungrige. Här finns det mesta i matväg iordninggjort i små plastlådor. Bara att värma.

Natur

Skottland har flera parker och varje stad har sina gröna stråk. Det finns också möjlighet att köpa in sig i privata trädgårdar. Mot en årlig avgift fås en nyckel till grinden.

Ön Islay är med sitt karga

Edinburgh är Skottlands huvudstad.

ölandskap, lövträd och stora hjorthordar en lisa för själen. Sälår och uttrar finns i havet och emel-

lanåt en och annan val.

Mat

Ostron odlas och är dubbelt så stora som de som säljs hemma. Men välsmakande och återfinns på de många restaurangens menyer.

Hjort serveras i olika former; carpaccio, stekt och rökt.

Det skotska köket innebär väl-lagad mat med bra ingredienser.

Whisky

För många besökare är Skottland synonymt med whisky. Ön Islay har totalt sju destillerier och den lilla grannön Jura ett.

Destillerierna tar gärna emot besökare på rundvandring. Vissa destillerier tar en avgift, andra är gratis.

Varje destilleri har också sin egen whiskyaffär med whisky, från det egna destilleriet, och tillbehör som glas, pluntor och tröjor.

5 x resan hit

Flyg

Irländska lågprisbolaget Ryanair har flyg från 299 kr enkel till Glasgow-Prestwick från Göteborg och Stockholm-Skavsta.

SAS flyger till Edinburgh från 1595 kr retur.

Snowflake flyger till Inverness från 595 kronor för en enkelresa, från Stockholm-Arlanda.

Malmö Aviation har "snålskjutsen" till Glasgow under sommartid, från Malmö. Från 599 kronor för en enkel resa.

Du måste visa pass vid inresa till Storbritannien.

► www.ryanair.com

► www.sas.se

► www.snowflake.se

► www.snalskjutsen.com

Transfer

Från Prestwick airport tar du dig in till centrala Glasgow på 44 minuter med tåg. Emellanåt får du åka för halva priset vid kampanjer. Tågtider hittar du på

► www.gpia.co.uk.

5 praktiska fakta

El

220 volt som hemma. Men kontakterna har tre hål istället för två. Ta med adapter.

Vänstertrafik

Tar ett par timmar att vänja sig. Se dig för när du går över gatan. Förra sitter till höger i bilarna. På motorvägarna kan du köra 112, på vanliga vägar 96 och i stadstrafik och tätbygg-

da områden 48 kilometer i timmen.

Pengar

Storbritannien använder pund. (1 pund = 100 pence) I Skottland finns även skotska poundsedlar. De är värda lika mycket som "engelska" pund.

Miles

Enkla sättet: Ta miles gånger tre och dela i två. Då får du fram på ett ungefär. (2 miles ≈ 3 km)

Färja

Från Göteborg går DFDS-Scandinavian Seaways till Newcastle, 17 mil söder om Edinburgh.

Under högsäsong, (1 juli-31 augusti) kostar en enkel resa med bilplats och hytt för fyra personer 4700 kronor. Resan tar cirka 25 timmar.

► www.dfds.se

Sällskapsresa

Flera resebyråer ordnar weekendresor till Edinburgh, t ex Air-tours för cirka 3500 kronor.

Ansgar Resor har, sommardag, sällskapsresor på 10 dagar till Skottland och då ingår även Orkneyöarna.

► www.ansgar.se

► www.airtours.se

Tidsskillnad

Glöm inte ställa om klockan. Storbritannien ligger en timme efter oss. Klockan 06.00 i Sverige är 05.00 i Storbritannien.

Nej, alla barer är inte stängda på Islay.

5 x ta sig runt

Lokaltrafik

Passa på och köp dagkort på stadsbussarna i Glasgow och Edinburgh. För cirka 45 kronor kan du åka i 24 timmar.

Var uppmärksam på att det finns konkurrerande bussbolag och att biljetten gäller för det bussbolag du har köpt den hos.

I Glasgow finns *Discovery*-biljett som ger fria resor på tunnelbanan en dag för ca 25 kr.

► www.spt.co.uk

► www.lothianbuses.co.uk

Buss

Att åka buss i Skottland går utmärkt. Busslinjerna finns på nätet och står du någonstans i Skottland och undrar när, hur och var bussar går till nästa stad kan du ringa bussbolagens servicecenter. Mer info om telefonnummer, tidtabeller och tips hittar du på

► www.travelinescotland.com

Åka tåg

Du kan boka biljetter via ► www.scotrail.co.uk.

Rover tickets innebär att du kan resa obegränsat under tre av sju dagar för cirka 380 kronor. Åtta av 15 dagar kostar cirka 1 590 kronor. Du kan betala med kreditkort. Kortet gäller också för buss på vissa sträckor.

Ett av de mest luxuösa tågen är The Royal Scotsman med plats för max 36 gäster. Börjar i Edinburgh och du kan resa med tåget från en dag upp till sju dagar. En dag kostar cirka 7900 kr per person och sju dagar 58.000 kr per person. Men då ingår all mat och ypperlig service.

► www.royalscotsman.com

Bil

Att hyra bil ligger på samma prisnivå som i Sverige. Men i Storbritannien finns privata bilut-

hyrare och webuthyrare som ► www.wheelsabroad.com där priset kan vara lite lägre.

Prisexempel för en vecka i minsta klassen är ca 2000 kr inklusive fria mil och försäkring.

Var noga med att betala parkeering. Du kan råka ut för både böter och en klamp kring bilhjul. Kostsamt och tidsödande att reda ut.

Tanka regelbundet. Det kan vara långa avstånd mellan bensinstationerna i de norra högländerna och på öarna.

Cykel

Under sommarperioden är det mycket bilar på vägarna och ont om cykelvägar.

Skall du cykla får du hålla dig långt ut till vänster vilket innebär gruskanter.

5 x boende

Bed and Breakfast

Klassisk övernattningsform som finns över hela Skottland. Vissa är bättre, andra sämre. Skyltat med B&B.

Kostar mellan 260 till 400 kronor per rum och natt.

På Fort William och Isle of Skye kan det vara lämpligt att boka B&B innan du åker.

Mer info:

► www.bedandbreakfast.com

Hotell

Finns i första hand i storstäder. Ofta privata hem som gjorts om till hotell och hotellkedjor. Stannar du över en helg finns ibland specialerbjudande med ra-

batter. Priser beror på antalet stjärnor och var i Skottland du befinner dig.

Vandrarhem

Vandrarhem finns i första hand för större grupper. Med boende i storsalar och självhushåll. Några rum finns alltid för ensamresenärer.

► www.syha.org.uk

Tält

Campingplatser finns från en stjärna upp till fem stjärnor. Holiday Park innebär att du får hyra en husvagn. Touring Park är för dig som har med dig husvagn eller tält. Camping Park innebär att

endast tältning är tillåten. Samtliga campingplatser granskas varje år för att få sin klassificering.

► www.ukcampsite.com

► www.gbholidayparks.co.uk

Bo med anor

Många skotska slott är idag lyxiga hotell. Över 50 anrika slott tar emot gäster. Några är första klassshotell med lång historisk bakgrund. Andra lite enklare i utformningen av rum och mat. Ofta bor de adliga familjerna kvar i en del av slotten. Kostar från 1 300 kronor per person och natt.

Bra sajt med information:

► www.sportingestates.com/castles.html

5 x mat

Haggis

Mest berömda och kanske mest fruktade maträtten bland turister. Görs på inälvor och havremjöl som läggs i färmage. Äts traditionellt med kålrötter och potatis.

På restauranger serveras haggis i timbalform med potatis- och rotmos. I dag finns även vegetarisk haggis och haggis med whiskykryddning.

Bergstoppen Beinn An Oir på ön Jura i dimma på andra sidan Islaysundet.

Kippers

Färsk sill som saltas och röks över öppen eld. Serveras till frukost med rostat bröd.

Stovies

Traditionell rätt från fattiga tider. Lök och potatis steks upp med fett. Ursprungligen användes fett från söndagssteken. Idag finns mängder av olika stoviesrecept där bacon och biff är

vanliga ingredienser.

Aberdeen Angus-stek

Biff som serveras mediumstekt med svamp- och vinsås, grönsaker och stora pommes frites.

Skotska pannkakor

Tjockare än svenska pannkakor och de serveras varma med smör, hemlagad sylt, honung eller gul sirap.

Bowmores lökformade destilleringspannor ger whiskyn en unik smak.

5 x dryck

Bloody Mary

Berömd drink gjord på vodka, tabasco, sherry, tomatjuice, Worcestershiresås och svartpeppar. En liten selleristjälk som garnering. Används ibland som återställare.

Döpt efter Mary av Tudor I som kallades Blodiga Mary. Hon försökte förgäves återinföra katolicismen på 1500-talet. Krigade mot Frankrike och förföljde protestanter.

Whisky

Irlandarna var först med att

destillera sprit från säd på 1500-talet. Detta spreds till Skottland.

Ordet whisky kommer från gaeliskans *uisge beatha* som betyder livets vatten.

Te

Sir Thomas Johnstone Lipton föddes 1850 i Glasgow. Vid 14 års ålder gav han sig av till Amerika. Kom tillbaka till Skottland och öppnade egna butiker. Vid 40 års ålder hade han 200 butiker.

I slutet av 1800-talet blev te en populär dryck, men dyrt för vanliga människor. Så Lipton åkte till

Ceylon och köpte teplantager. Sänkte priset och gjorde det möjligt för te att bli folkdrycken i Storbritannien.

Ingefärsvin

Den mest berömda är *Crab-bie's*. Populär att dricka som den är eller blanda med whisky.

Glavvalikör

Påminner om Drambuie. Whisky med en touch av citrus. På varje pub, party och på restauranger finns Glavvalikör med på menyn.

Den skotska huvudstaden

har ett stort utbud av historiska byggnader, festivaler och utställningar och inte minst det skotska parlamentet.

Staden har varit bebodd sedan bronsåldern. 1498 blev staden administrativt centrum i Skottland och är andra stad efter London som brittiskt finanscentrum. Staden är indelad i två delar med affärsgatan Prince Street som avskiljare.

Bästa sättet att uppleva Edinburgh är till fots. Det är en kompakt stad. Det finns också ett väl fungerande bussnät och många taxibilar.

5 sevärigheter

Edinburgh Castle

Slottet är ett måste att besöka. Vill du bara göra ett historiskt nedslag är det hit du skall gå.

Slottet byggdes på en slocknad vulkan på 1100-talet. Det har fungerat som befästning, kungligt slott, militärförläggning och statsfängelse. Det ligger på en kulle ovanför Royal Mile.

Öppet 9.30–18 april-oktober, övriga året 9.30.17.

Entré vuxna 127 kr, barn 27 kr. Studenter och pensionärer 94 kr. Barn under 16 år måste vara i en vuxens sällskap.

Greyfriars Kirk

Kyrkogård med en nyckelroll i Skottlands historia. Här under-teknades nationalfördraget 1638. Protestanterna visade sitt motstånd mot att införa episkopalkyrkan. Kyrkogården användes under 1600-talet som massgrav för episkopaler. De ansågs inte ha rätt till egen grav.

Den mest kända statyn är hunden Bobby som bodde vid sin husse grav från 1858-72.

Söndagar kl 12.30 hålls här den

enda gudstjänsten på gaeliska i sydöstra Skottland. Fri entré.

Öppet april-oktober mån-fre 10.30-16.30, lördagar 10.30-14.30. November – mars är kyrkan öppen 13.30-15.30.

Royal Museum

Viktorianskt slott vid sidan av Museum of Scotland. Båda museerna har gratis inträde.

Färdigställt 1888 var det tänkt att det skulle fungera som ett industrimuseum.

Men idag finns där allt från uppstoppade djur till tekniska föremål och forntida fynd.

Museum of Scotland är en bra grund för den som vill veta mer om skotsk historia.

Öppet alla dagar. Mån–lör 10–17, sön 12–17. Extra kvällsöppet tisdagar till klockan 20.

National Gallery

Ett av Skottlands finaste konstgallerier. Här finns kända europeiska konstnärer som van Dyck, Rubens och Rembrandt. De skotska verk som du inte bör missa är societsporträtten av Allan Ram-

say och Henry Raeburn. Fri entré förutom vid specialutställningar. Öppet varje dag 10–17. Extra kvällsöppet torsdagar till 19.

Scott Monument

Sir Walter Scott är en av de mest berömda författarna. "Ivanhoe" som visas varje år på TV, "Midlothians härta" och "Fanatismen" är bara några verk som den produktive författaren skrivit.

Hans verk skildrar en äventyrlig epok med ära och ridderlighet.

Efter Scotts död 1832 uppfördes ett monument över hans liv på södra sidan av Prince Street.

Öppet 9-18 från april till oktober. November-mars 9-15, söndagar 10-15. Inträde 34 kronor.

Edinburgs slott ligger på en kulle som är en slocknad vulkan

Affärsgatan Princes Street skiljer stadens två delar åt.

På Nationalgalleriet kan man se verk av Rembrandt och Rubens.

På Skottlands museum kan man få mer om landets historia.

Karta: RIKARD BODIN

5 x mat

Skotskt

Dubh Prais på *Royal Mile* är en liten men autentisk skotsk restaurang. Stängd söndag-måndag. Här finns chans att testa karnin men även skotska råttor som struts. En middag för två kostar cirka 600 kronor.

Chips

De bästa *chipsen* (pommes frites) måste vara **Home Bistros**. Restaurangen, på *41 Nicholson Street*, koncentrerar sig på skotsk mat men chipsen kan beställas extra. Beställ två tallrikar då portionerna är små. Pajer, le-

ver, kyckling men även internationella smårätter som halloumi och Ceasarsallad finns på menyn. Billigt. En middag för två kostar cirka 350 kronor.

Jackson's

De senaste 15 åren har **Jackson's** på *200 High Street* serverat *haggis*. Här kan du få den i mosad form. Uteservering på somrarna. Middag för två runt 500 kronor.

Egen sprit

Till de restauranger som inte serverar alkohol kan du ta med

dig egen dryck. Den punjabiska restaurangen **Original Kushi's**, *26-30 Potterrow*, ägs av en muslimsk familj, som inte har något emot att du tar med dig egen alkohol. Bra indisk mat till humana priser. Middag för två ca 350 kr.

Mussel Inn

På **Mussel Inn**, *61-65 Rose Street*, serveras odlade blåmusslor. Ett kilo kostar 130 kronor. Tillagas klassiskt i vitvin, grädde och vitlök. Eller i fem andra alternativ som tomatssås. Tätt mellan borden, bra service och god mat. Beställ bord. Tel. 0141-572 14 05.

5 x uteliv

Sport

På Murrayfield Stadium spelar internationella matcher i skotsk rugby. Från slutet av januari till mars.

Fotboll är stort och populärt. Två fotbollsklubbar finns. *Heart of Midlothian* i väster och *Hibernian* i Leith.

Teater

Royal Luceum på Grindley Street spelar mestadels klassiska verk medan *Kings Theatre* på Leven Street sätter upp pantomimer och föreställningar av kringresande teatergrupper. Beställ biljetter i god tid till Royal Luceum. Priser från 100 kronor och uppåt beroende på var i salongen du får sitta. Något lättare att få biljetter till övriga teatrar.

Barer

Indigo Yard på Charlotte Lane är en populär bar men även *Po-Na-*

Na och *the Livingroom*. Är du ute efter fatöl och skotsk whisky är *Café Royal* och *Bow Bar* bra mål.

Musik

Det finns gott om klubbar och diskotek i Edinburgh. Större konserter ges på *Murrayfield Stadium*.

Folk- och jazzmusik finns på *Tron Ceilidh House*, Hunter Street.

Henry's Jazz Cellar, Morrison Street, är ansedd som en av de

bästa jazzklubbarna i Storbritannien.

Klubb

Pivo Bar Club på Calton Road startade 1999. Inriktning på tjekisk öl och absint. Fått pris för både bar och musik.

På *El Barrio*, West Port, spelas salsa och det serveras tapas. Klubbaftnar organiseras regelbundet. Populära ställen är *Po-Na-Na*, Citrus Clug och *The Venue*.

Det finns gott om taxibilar i Edinburgh.

5 x festival

Film

Den internationella filmfestivalen startade 1947. Från början inriktad på dokumentärer men idag visas både biografier och independentfilmer.

Både Woody Allen och Steven Spielberg har haft världspremiärer på sina filmer i staden.

Sedan 1995 delas festivalen in i fyra sektioner: brittiska talanger, världspremiärer, filmforskning och retrospektiva filmer.

Äger rum i augusti.

Jazz

Jazz- och bluesfestivalen äger

rum under nio dagar i augusti. *Queen's Hill* på Clerk Street är huvudscen.

Böcker

Bokfestivalen är varje år i augusti. Tält slås upp kring Charlotte Square Gardens mitt i staden. Möten med författare och poeter. Skotska författare i majoritet. Hålls årligen sedan 1998.

Kultur

Sedan 1947 har Edinburgh en kulturfestival. Började som protest mot det mörka i efterkrigstidens Europa. Idag finns klassisk

musik, balett, modern dans, opera och teater på programmet.

Avslutas med fyrverkeri på Edinburgh Castle. Äger rum i augusti.

Armé

Edinburgh Military Tattoo visar sedan 1950 utställningar om tapet i krig. Till detta musik på Castle Esplanade.

200 000 besökare kan sitta ner på de läktare som byggs under den tre veckor långa festivalen.

Musikårer från andra länder bjuds in och en av höjdpunkterna är säckpipeblåsarna.

5 x shopping

Varuhus

På *Prince Street* ligger **Jenners varuhus** som funnits i över 150 år. Brukar kallas för Edinburghs bästa butik. Ett annat varuhus är **House of Fraser** som ligger i den västra änden.

Kläder

På **Corniche**, *Jeffrey Street*, finns dammode av kända designers som Jane Davidson, Moschino och Mugler. På *George Street* ligger dyra modebutiker som **Prada** och **Escada**. Herrar kan köpa kostymer hos **Smiths** och **Austin Reed**. Stickade kläder hittas hos **Judith Glue**.

Kiltar och höglandsdräkter finns på **Hector Russell**.

Friluftsförpackningar som kängor och regnkläder finns hos **Graham Tiso**.

Böcker

En av stadens bästa boklädare är **Blackwell's** med huvudbutik nära Edinburghs universitet på *South Bridge*.

Kedjan **Waterstones** har två affärer på *Prince Street*. Den ena med kafé.

Hantverk

Smycken finns på **Scottish Gallery** i *New Town* som har från

10 pund, 134 kronor, upp till hundratusentals kronor. Smyckena är gjorda av kända skotska konstnärer.

Printmakers Workshop säljer reproduktioner till humana priser. Formgivna möbler hittar du på **Innhouse**.

Antikt

Victoria Street, *St. Stephen's Street*, *Grassmarket* och *Causewayside* är adresserna för dig som är ute efter antikviteter.

Inredningsdetaljer med allt från viktorianska badkar till dörrhandtag finns på **Edinburgh Architectural Salvage Yard**.

5 souvenirer

Kilt

Skottlands nationaldräkt. Används traditionellt både till vardags och inom armén. Kilt är själva kjolen. Till detta kommer ett draperat tygstycke över axeln, *plaid*.

Det skall vara mycket tyg i en kilt. Uppemot sju till åtta meter. Frampå hängs en väska som kallas *sporr*.

Att köpa en egen kilt som souvenir kostar från 500 kronor och uppåt.

En av de mest berömda affärerna för kiltar är *Campbells Highland Tweed House* som ligger i staden Beaully, 20 kilometer väster om Inverness.

Antikt

Loppmarknader, antikvitetsaffärer och marknader finns det gott om. Här kan du fortfarande göra fynd även om priserna har

Utbudet av whisky är enormt.

gått upp de senaste åren. Billigast är inhemskt porslin som *Royal Doulton*, *Wedgwood* och *Spode*.

Whisky

Inte så mycket billigare än Systembolaget, men utbudet är enormt. Från små till stora destillerier.

Hantverk

Edinburgh är känt för sitt slipade glas. Dyrt men vackert. Skotska smycken skiljer sig från områden till område. Jugend är fortfarande en populär form på smycken. Hjorthorn används för att göra skålar och askfat.

Ost

Skotska ostar serveras på de flesta restauranger och är mycket populära. Cheddar, grönmogetost, lokala Brieostar och getostar kan tas med hem.

Glasgows stadskärna

har varit bebodd ända sedan romarna kom dit för 2000 år sedan. Legenden säger att staden grundades av helgonet St. Mungo.

Han stöttes ut från sin hemby i Fife och sattes i en båt. Han landsteg och byggde den första kristna kyrkan vid Molendinar Burn.

Redan på 1400-talet började Glasgow planera för industri. När brittiska imperiet var som störst och den industriella revolutionen kom började Glasgow att blomstra. Rom, socker och tobak från kolonierna på 1700-talet övergick till bomullsindustri på 1800-talet.

Efter nedgång inom industrin på 1970-talet har Glasgow satsat på turism med nöjesliv, kultur och arkitektur.

Det är smidigt att ta sig runt med buss i Glasgow.

Foto: SCOTTISHVIEWPOINT

5 sevärdheter**St. Mungo**

Glasgow har starka religiösa rötter. Mungo startade ett kloster på 500-talet och ligger begravd under Glasgows katedral.

Nu finns det ett museum till hans ära bredvid katedralen.

Där hålls utställningar om de flesta trosinriktningar i Skottland, konstverk av Salvador Dali, fynd från Kina, målningar och skotskt glas från tidigt 1900-tal. Fri entré. Öppet mån–tors 10–17, fredag och söndag 11–17.

Konst

Gallery of Modern Art huserar i en byggnad från 1829. Öppnades 1996. Begränsad budget har gjort att verken i första hand är av nutida konstnärer. Indelat i fyra temavindelningar som sym-

boliserar elementen: luft, vatten, jord och eld. Fri entré.

Öppet mån–ons, lör 10–17, tors 10–20, fre och sön 11–17.

Säckpipa

Piping Centre på *McPhater Street* öppnades 1996 i en kyrka. Här finns historia och information om säckpipor. Redan på 1300-talet introducerades säckpipan i Skottland. Från början skapades musiken för klanträffar, strider och klagoballader. Öppet varje dag 10–16. Inträde för vuxna 43 kr, barn 25 kr.

Macintosh

Charles Rennie Macintosh, 1868–1928, var designer, arkitekt och konstnär. Han är stadens hjälte med egen förening.

Hans skapelser som fyrhuset, Martyr's skola, Glasgows konsthärbord, kyrkor och hus står kvar i Glasgow. Macintosh bidrog till att skapa *Glasgow-skolan* för att hjälpa konstnärer i slutet av 1800-talet och blev en ledande gestalt inom jugendrörelsen.

Te

Ett besök med afternoon tea bör avnjutas på **Willow Tea Room** på *Sauchiehall Street*. Det är den enda salongen som finns kvar av formgivaren Charles Rennie Mackintoshs salonger från början av 1900-talet.

Te med tillbehör som gurksmörgås och scones med sylt cirka 160 kr/person. Bordsbeställning på tel: 332 0521.

5 x mat**Vegetariskt**

På **Cafe Alba**, 61 *Otago Street*, serveras vegetarisk mat med goda salader och hemlagat bröd. Billigt och många universitetsstudenter. Bra lunchställe. Lunch för två kostar cirka 100 kronor.

Skotskt

Fanny Trollopes, 1066 *Argyle Street*, är ett lokalt vattenhål med plastdukar och döpt efter en bordellmamma. Maten är vällagad, portionerna stora. Grytor och stuvningar. Låga priser. Middag för två kostar cirka 130 kronor.

Munken

The Hungry Monk ligger i *Loch Winnoch* cirka 40 kilometer från Glasgow. Väl värt ett besök. Traditionell pub och restaurang. Välbesökt på

söndagar. God skotsk mat men även internationella rätter. Tel. 01505-84 38 48.

Öst

Oblomov, 372 *Great Western Road*, serverar östeuropeisk mat. Blinies, gulasch och strudel finns på meny. Populärt ställe och bordsbeställning rekommenderas. Tel. 339 91 77. Matservering fram tills 20.30. Därefter är det baren som gäller till midnatt.

Hav

Two Fat Ladies, 88 *Dumbarton Road*, är en hemtrevlig restaurang. Specialiserar sig på fisk och skaldjur. Säg till att de inte saltar maten då de har en förkärlek för extra mycket salt. Goda desserter. Middag för två kostar cirka 500 kronor.

5 x känt**Stripp**

Robert Carlyle som gjorde succé i "Allt eller inget" som arbetslös med idén om att tjäna pengar på manlig striptease. Sedan fick han spela skurk i Bondfilmen "Världen räcker inte till. Född i Glasgow.

Cracker

Robbie Coltrane är känd som psykologen Cracker i TV-rutan. Stor och godhjärtad. Gick vidare till att spela Hagrid i Harry Potter-

filmerna. Gjorde sin skådisutbildning i Glasgow.

Mac

Världens mest berömda regnskydd skapades av Charles Macintosh. Han föddes 1766 i Glasgow. Lyckan var gjord när han upptäckte att en biprodukt till koltjärna kunde avleda vatten från kläder. Används på regnrockar.

Deckare

Allan Pinkerton föddes i Glas-

gow 1819 som son till en polis. Utbildade sig till tunnbindare. Emigrerade till USA där han blev sheriff i Chicago. Startade Pinkerton detektivbyrå 1850 och löste en mängd olika tågöverfall.

Mått

Några av våra vanligaste vetenskapliga uttryck har skotska upphovsmän. Decibel av Bell. Morsealfabetet av Morse och watt av Watt som också uppfann ordet hästkraft.

Tunnelbanan i Glasgow.

Foto: SCOTTISHVIEWPOINT

5 x shopping

Ost

Ostlaskaren finner sitt eldorado hos Iain Mellis. Här hittar du hemlagad ost gjord på opastöriserad mjölk. Kända ostar som Criffel, Crannog, Lanark Blue och Isle of Mull kan inhandlas. Inte för intet anses skotska ostar tillhöra Europas bästa. Från hårda som Cheddar till krämiga, kryddiga ostar.

Barras

Barras är en helgmarknad och loppmarknad i östra delen av centrum. Här finns det mesta från uttjänta spisar till CD-skivor och billiga cigaretter.

Galleri

Det finns många gallerier i Glasgow. De flesta ligger bakom Tron Theatre. I mitten av april hålls varje år en konstutställning där gallerierna medverkar. Då säljs i första hand samtidskonst.

Antikt

Heritage House på Yorkhill

Quay har närmare 4 500 kvadratmeter yta. Här finns mer än 30 utställare som säljer viktorsianska och edvardianska antikviteter. Möbler, porslin, klockor, mattor från ett par hundralappar upp till tusentals kronor. Största marknaden i Skottland och väl värt ett besök.

Gatumusikant med kilt och säckpipa i Glasgows centrum.

Buchanan

Buchanans varuhus är början på den stora affärsgatan. Buchanan är en galleria med olika affärer. Utanför på gatan finns allt från Marks and Spencer till sko- och kläddaffärer. Många affärer är öppna sju dagar i veckan kring Buchanan.

Foto: ULF HÖJER

5 x fotboll

Svenskt

Henrik Larsson, forward, Johan Mjällby, försvar och Magnus Hedman, målvakt, spelar alla i Celtics. I skrivande stund är Hedman utlånad till Ancona i Italien.

Henrik Larsson är Celtics bästa målskytt efter andra världskriget. Celtics planerar att skriva en bok om Henrik. Men lyckan är kort eftersom maj 2004 är den sista månaden Henrik spelar för Celtics.

Henke – kung i Celtic.

Foto: AP

Stadium

Celtic Park ligger cirka 1,5 km från centrum. Stadion byggdes 1892 och efter renoveringar och tillbyggnader får 60.000 åskådare plats idag. Det är Storbritanniens största stadium.

Hampden Park är Skottlands nationalstadion med plats för 52.000 åskådare.

Celticfans har i år fått ta emot

både FIFA:s och UEFA:s fair play-priser.

Biljetter

Resor med fotbollstema arrangeras av flera arrangörer. Ett lätt sätt att få tag i biljetter.

Skall du köpa biljetter och ordna resan själv ska du vara ute i god tid. En sajt som säljer biljetter är ► www.euroteam.info

Pub

I centrum är det förbjudet på många pubar att ha på sig kläder och attiraljer från fotbollsklubbar. Var beredd på att sjunga. Fotbollskvällen innebär mycket sång och många öl.

Museum

Skotska fotbollsmuseet ligger i Hampden Park och är världens första fotbollsmuseum. Här finns bland annat världens äldsta matchbiljett från 1872. Öppet mån-lör 10-17, sön 11-17. Stängt matchdagar. Inträde ca 40 kr. Rundtur på Hampden Park 40 kr extra.

Grönvita Celtics-supportrar.

Foto: ULF HÖJER

5 uppfinningar

Golfklubbor

Från början gjordes de i trä av snickare. Men på slutet av 1890-talet började de produceras i aluminium. Den första golfklubben i Edinburgh bildades 1744.

Penicillin

Det revolutionerande läkemedlet framställdes av den skotske läkaren Alexander Fleming. Det var det första antibiotiska läkemedlet. Skapade medicinsk historia och vem har inte fått penicillin?

Dolly

Det klonade fåret Dolly skapades 1996 av forskare på Roslin Institute i Edinburgh. Sedan dess har diskussioner och skvaller gått om försök att kлона människor.

Telefonen

Graham Bells uppfinning. Bell föddes i Edinburgh 1847. Han inspirerades av sin far som forskade kring hörselskador. Både Bells mamma och fru var dövstamma. Emigrerade till Kanada och vidare

till Boston där han uppfann telefonen.

TV

Den första TV-bilden var svartvit och apparaten kunde inte visa bild och ljud samtidigt. Kom 1926 och uppfanns av John Logie Baird. Började samarbeta med BBC för att sända mekanisk television. Men misslyckades med att sälja sin TV-sändare till allmänheten.

5 x uteliv

Fotboll

Celtic och Glasgow Rangers är två av landets mest framgångsrika fotbollsklubbar. Säsongen löper från augusti till maj. Match minst en gång i veckan.

På Hampden National Stadium spelas skotska cupfinaler i november och maj varje år.

Opera

Nationaloperan Scottish Opera finns på Theatre Royal. De gör cirka åtta uppsättningar per säsong.

Rock

Barrowlands, 244 Gallowgate, är stadens stora rockscen. Plats för 1 900 personer och framröstad som den andra bästa klubben i Europa. Det finns gott om klubbar och pubar med musik.

Pub

Gammaldags pubar som **Horseshoe Drury Street** och **Griffin, Bath Street**, är populära. Traditionsenlig pub med lunch som **Ploughman's** vilken inne-

håller lite av varje. På kvällstid populär mötesplats för vänner.

Rab n'Has i **Merchant City** har öppen brasa och god mat.

Dans

Den skotska ballettgruppen har föreställningar på Theatre Royal. Dit kommer årligen gästande danstrupper med både klassisk och modern dans.

King's har musikaler, medan Citizens Theatre spelar grekiska tragedier till moderna verk.

Skottlands whiskyproduktion är världsberömd. För kännare är drömmen om att få besöka sina favoritdestillerier stor.

På ön Islay är det single malt whisky som gäller. Den som uppskattar en rökig whisky, saltstänkt och något karg med torvtoner, finner sitt paradiset på ön.

Denna lilla västliga ö som piskas av Atlanten hyser anrika och snudd på mytomspunna destillerier.

Samtliga är öppna för besök, men söndagar är i regel stängt. Boka tid för rundvandring.

Whiskyn och havet går hand i hand på Islay.

5 fakta om Islay

Flyg

Flyget från Glasgow tar cirka 50 minuter. Med Logan Air, dotterbolag till British Airways, kostar resan ca 2300 kr tur och retur.

Oftast propellerplan och under vinterhalvåret kan tidtabellerna bli något försenade på grund av vindar och regn.

Färja

Caledonian MacBrayne har färjor från Kennacraig (165 km från Glasgow) ut till Islay. Under sommarhalvåret, (2 apr–23 okt) tre avgångar per dag, på onsdagar och

lördagar två extra turer. Personbiljett ca 265 kr enkel. Bil kostar, enkel väg, ca 1 540 kr. Restid cirka två timmar och 20 minuter.

Söndag

Det mesta är stängt på söndagar, även destillerierna.

Livsstilen är mer traditionell på öarna än på fastlandet och söndagens vila respekteras.

Hyra bil

McKenzie's är öns enda biluthyrningsfirma. Tel 01498-30 23 00. De levererar och hämtar bilen

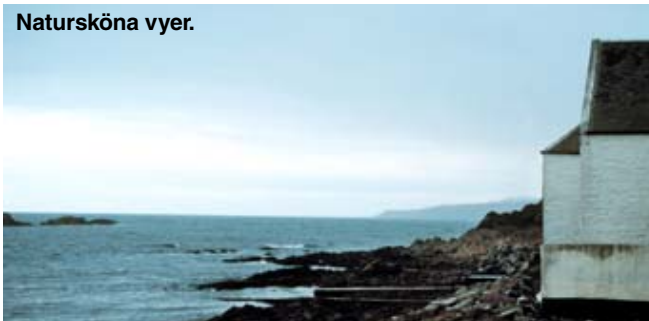
vid flygplatsen. Var ute i god tid om du skall boka bil. Två dagar kostar ca 650 kr med fria tid.

Boende

De två traditionella hotellen The Harbour Inn i Bowmore och The Port Charlotte Hotel är båda förstaklass. Kända för sin mat, bra rum vid havet och ypperlig service. Bör bokas i god tid.

Runtom ön finns många Bed & Breakfast med priser från 150 kronor och uppåt per natt och rum. Stugor går att hyra.

Natursköna vyer.

Islays berömda ostron odlas lokalt och serveras bland annat på Harbour Inn.

5 x whisky (Islay)

Bowmore

Bowmore är en georgiansk by och öns huvudort. Här finns öns äldsta destilleri, Bowmore. Sedan 1779 har destilleriet stått vid Loch Indaal.

Närheten till havet sägs påverka den slutliga smaken på Bowmore single malt whisky. Idag är det den femte ägaren som ser till att maltmannen fortfarande använder en traditionell maltskyffel.

Laphroaig

I början av 1800-talet startade destilleriet. Det var mer lönsamt att göra whisky än att ha kor. Den första ägaren Donald Johnstone dog genom att ramla ner i ett whiskyfat.

Röksmaken utmärker Laphroaig. Den första stora marknaden var

Skandinavien. Under förbudstiden i USA lyckades Laphroaig få in sin whisky som medicin då tullen tyckte den luktade jod.

Bruidladdich

Single malt whisky. Namnet betyder sandbank. Destilleriet byggdes 1881 av Barnet Harvey. Än idag används maskiner, kokare och rör från 1880-talet. Destilleriet har inga datorer i produktionen. Mottot är "gamla kastruller åstadkommer den bästa maten".

Lagavulin

På öns södra kust på ön ligger destilleriet Lagavulin. 1742 började tillverkningen av whisky. Namnet betyder "hållet där kvarnen finns".

Ardbeg

Byggs 1815. Mellan 1981 och 1997 låg verksamheten nere men startades upp med nya ägare.

Maltmannen John Logan på destilleriet Laphroaig ser till att säden röks, så att whiskyn får sin berömda brända torvsmak.

5 sevärt på Islay

Museum

Museum of Islay Life är öppet varje dag från påsk till oktober. Ligger i Port Charlotte och visar upp öns historia. Arkeologi, fotografier, arkiv och bibliotek ger en god inblick i ölivet. Museet är inhytt i en före detta kyrka. Inträde kostar cirka 34 kronor för vuxen och 14 kronor för barn.

Fågel

Fågelskådning görs i organiserade turer dagligen med Landrover. Maximalt sex personer

per tur. Det finns gott om fåglar som svarthätta, ringtrast, toppskarv och en och annan lunnefågel. Fågelskådning äger rum året om.

Festival

Sista veckan i maj och första veckan i juni är det malt- och musikfestival. I september är det jazz på Islay. En helg med både kända och okända jazzmusiker.

Finnlagan

Den medeltida befästningen Finlaggan ge-

nomgår utgrävningar. Alla klaner i Skottland har haft stenar som talismaner. En av de finaste sägs vara just kröningsstenen från Finnlagan.

Kildalton

11 kilometer öster om Port Charlotte finns Kildalton Cross. Det enda bevarade keltiska kors från 700-talet. Skulpterat i grön vulkanisk sten som hämtats från trakten. Smyckat med scener ur Gamla Testamentet.

Kildalton Cross från 700-talet.

5 x golf

Machrie Golf

Ligger på ön Islay. Förutom mindre ändringar under 1970-talet ser banan ut ungefär som 1891 när Willie Campbell skapade den. 1901 hölls ett öppet mästerskap med den då högsta prissumman i världen: 100 pund.

Då Islay ligger vid Golfströmmen är såsongen längre.

► www.machrie.com

St. Andrews

Känt som golfens Mecka. Det finns fem 18-hålsbanor som passar alla handikap. Den sjätte banan, the Balgove, är en niohålsbana för barn och nybörjare.

Tröttnar du på golfen bjuder St. Andrews till-

Foto: AP

Prins William tränar svingen i St. Andrews.

fälle att se sälar, hajar, krabbor och bläckfiskar i stadens akvarium.

► www.standrews.org.uk

Rosemount

Blairgowrie Rosemount Golf Club har funnits sedan 1889. Den australiensiske golfaren Greg Norman vann sin första europe-

iska tävling här 1977. Ligger cirka två mil nordöst om Perth.

► www.theblairgowriegolfclub.co.uk

Glasgow

Stadens första golfbana öppnades 1787 på Glasgow Green. I början fick golfarna samsas om utrymmet med kor och

tvättkvinnor. 1870 fyltade golfklubben till Queanns Park, 1875 till Alexandra Park, Blackhill 1896 och slutligen till Killermont 1904.

Idag ligger banan i Ayrshire och består av en 18-hålsbana.

► www.glasgowgailles-golf.com

Turnberry

Öppnades 1946 och var designad av Mackenzie Ross. Från början användes området som flygplats under andra världskriget. 1977 spelades British Open på banan för första gången. Banan ligger cirka 40 minuter från Glasgow.

Vik här

5 kuriosa

Krig

BBC:s korrespondent John Simpson hade en flaska Laphroaig med sig när han rapporterade från Gulfkriget.

Skatt

På 1700-talet var det sport att lura skattmasarna. Många fick sätta livet till i de skotska bergen när de försökte få ut skatt från destillerierna. Islay klarade sig undan skattmasarna tack vare sitt otillgängliga läge.

Skål

Slainthe betyder "för din hälsa!" på gaeliska. Den ursprung-

liga långa meningen är slainthe eh- lit dock slainthe eh laut- jag hälsar tid och skålar för din hälsa.

Uttryck

Alexander Fleming ansåg att "en bra klunk med varm whisky vid läggdags är inte vetenskapligt men det hjälper mot det mesta"

Poesi

Robert Bruns, Skottlands nationalpoet, hade en kärlekshistoria med whisky hela sitt liv. Skrev även raden "frihet och whisky står tillsammans".

5 x whiskysorter

Malt whisky

Det är destillerad whisky. Inte sällan med kraftig och fyllig smak. Framställd av kornmalt och dubbeldestillerad.

Grain whisky

Det är kolonndestillerad, neutral whisky. Framställs ur majs eller vete med en liten andel kornmalt. Ganska smaklös, används mest i blandning med maltwhisky för att framställa blended whisky.

Single malt

Maltwhisky som kommer från ett enda fat från ett enda destilleri. Flaskorna kan vara numrerade och extremt dyra. Whiskyn tappas för hand på flaskor. Säljs ofta till samlare och whiskyfanatiker.

Vatted malt

Blandning av olika maltwhis-

Whisky i olika sorter.

ky från olika destillerier.

Blended

Blandning av grain- och maltwhisky. Brukar vara 40 procent malt och 60 procent grain. Johnnie Walker Black Label och Chivas Regal är exempel på blended.

resa

- Ladda hem **resguider**
- Läs artiklar och **reportage**
- **Rösta** på aktuella frågor
- **Skriv själv** om din resa
- Sök bland **sista minuten**
- Se interaktiva **360°-bilder**
- **Ladda hem** skrivbordsbilder
- **Väder** från hela världen
- Ställ frågor till våra **experter**
- Specialsidor om
 - **Sol & Bad**
 - **Vinter & Snö**
 - **Storstäder**
- Specialsidor om **över 40 länder**
- **Sök** resor
- **Boka** logi
- **Boka charter**
- **Valutakurser**
- Erbjudanden

- varje dag på nätet

AFTONBLADET.se

www.aftonbladet.se/resa

5 x deckare

Sherlock Holmes

Sir Arthur Conan Doyle som skapade privatdetektiven Sherlock Holmes föddes i Edinburgh 1859. Går att beskåda som staty på Picardy Place i Edinburgh.

Puben **The Conan Doyle** på 73 York Place är byggd på Doyles hem.

Kommissarie Rebus

Ian Rankin är populär både i sitt hemland och i Sverige. 14 böcker är översatta till över 20 språk. Guidade turer i Rebus fotspår organiseras av frilansguiden John Skinner i Edinburgh. Bokas via Rebus Tours som har hemsida

► www.rebus-tours.com.

Lord Peter

Dorothy L Sayers karaktär Lord Peter befinner sig i Galloway i boken "Fem villospår". Han bevittnar ett uppträde mellan två män och dagen efter är den ene mannen död. Lord Peter kan inte stilla sin nyfikenhet utan använder förfärd och charm för att finna sex misstänka varav fem är villospår. Utspejar sig i konstnärskollektiv.

Hitchcock

Alfred Hitchcocks film "De 39 stegen" utspelar sig till viss del i Skottland. Författaren till roma-

nen var John Buchan. Han har fått eget center som ligger på vägen mellan Moffat till Edinburgh. Buchan var advokat, politiker, soldat, historiker och blev sedermera lord Tweedsmuir. Centret är öppet från påsk till oktober, dagligen mellan klockan 14.00-17.00

Mästerspion

Klassikern *Nälens öga* med Kate Nelligan och Donald Sutherland är baserad på boken av Ken Follet med samma namn. Utspejar sig under andra världskriget på ön Isle of Storm som egentligen är Isle of Mull och Oban i Skottland.

5 x priser

Mat

Att äta på restaurang är i något billigare än i Sverige. Pundet har gått upp de senaste åren. En fish and chips som är motsvarigheten till vår snabbmat kostar idag runt 60 kronor. Det som är billigare än Sverige är i första hand fisk, skal- och hjort.

Dryck

På puben kostar en pint öl cirka 27 kronor. Populära ölsorter är

McEwans och Tennents. En gin och tonic kostar cirka 40 kronor. Pubar stänger klockan 23.00.

Taxi

Kostar som hemma. Taxametrar skall användas, men om du skall åka långt kan det vara läge att diskutera priset innan.

Bensin

En liter blyfri kostar cirka 10 kronor och 30 öre. Observera att

vissa bensinstationer har två pris på blyfri 95. Den dyrare varianten kostar närmare 12 kronor och anses vara renare och bättre för motorn. På öar kostar bensinen cirka två kronor mer per liter.

Böcker

Böcker är momsbefriade i Storbritannien. Priserna är lägre än i Sverige.

5 årtal

1314

Robert I Bruce besegrar engelsmännen vid Bannockburn den 23 juni. Skottland får suveränitet 1329.

1542

Maria Stuarts regeringstid inleds. Hon avsätts 1567 och fängslas. Lyckas fly till England, men fängslas igen. Avrättas 1587 på order av sin kusin Elisabeth.

1603

Jakob VI, Maria Stuarts son, blir engelsk tronarvinge. Tar med sig hovet till London och flyttar monarkin från Skottland för gott.

1745

1745-46 Jakobiterupproret. Jakob VII:s sonson, prins Charles Edward Stuart, kommer i hemlighet till Skottland för att stötta det regerande styret. Förlorar i april 1746 och drivs på flykt.

1999

Skotska parlamentet öppnades igen sedan det varit stängt sedan 1707. Det har gett skottarna egen kontroll över hälso- och sjukvård, utbildning, kommun, socialvård med mera. För många ses det som en nystart för skotsk kultur, identitet och arv.

5 x Tintin

Tintin

Den 75-åriga Tintin har givetvis varit i Skottland och löst kriminalgåtor. I *Den svarta ön* ger sig Tintin på falskmyntare.

Glasgow. Slottet Lochranza fick namnet Craig Dhui i boken.

Kilt

Tintins bredrandiga kilt i färgerna grönt och rött finns inte i verkligheten. Den påminner om skotska kungadynastin Stuart-klanens mönster.

Bil

Den svarta öns huvudskurk Dr Müller körde en Rolls-Royce i bokens ursprungsversion. Rolls-Royceskolan ligger i Glasgow och utbildar allt från bilarbetare till representanter.

Arran

Den svarta ön är egentligen Arran väster om

resa

Sveriges största resetidning

- varannan lördag

AFTONBLADET